

Streszczenie

Rozprawa doktorska pod tytułem: 'Ocena poziomu wiedzy w zakresie suplementacji kwasem foliowym w profilaktyce wad cewy nerwowej' porusza bardzo istotny problem niepełnosprawności dzieci, pojawiającej się w wyniku zaburzeń rozwoju płodowego, prowadzących do wystąpienia wrodzonych wad rozwojowych. Przytaczane w pracy liczne badania dowodzą, iż ryzyko wystąpienia wrodzonych wad cewy nerwowej można skutecznie zminimalizować poprzez systematyczną suplementację syntetycznego kwasu foliowego przez przyszłe matki.

Celem pracy była próba znalezienia przyczyn, dlaczego pomimo rekomendacji Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników, zalecającego przyjmowanie syntetycznego kwasu foliowego w dawce 0,4 mg/dobę przez wszystkie kobiety w wieku prokreacyjnym, przyszłe matki niedoborów tej witaminy w organizmie nie uzupełniają. Postawiono hipotezę, iż jedną z możliwych przyczyn tego stanu rzeczy jest brak wystarczającej wiedzy społeczeństwa o wpływie kwasu foliowego na rozwijający się w łonie matki płód. Dla sprawdzenia stawianych hipotez w toku przygotowywanej pracy doktorskiej zaplanowano przeprowadzenie badań ankietowych w środowiskach, których poruszany problem bezpośrednio dotyczy. Do badania włączono dwie grupy respondentów: rodziców/opiekunów dzieci niepełnosprawnych, dotkniętych wrodzonymi wadami rozwojowymi oraz studentki pedagogiki, to jest młode dziewczęta, które aktualnie mogą zostać matkami. Odpowiedzi stawiane przez rodziców chorych dzieci potwierdziły, że większość z matek, które urodziły dziecko z wadą wrodzoną, nie przyjmowała zalecanego kwasu foliowego przed inicjacją ciąży. Podobne obserwacje, co do braku suplementacji syntetycznych witamin, uzupełniających niedobory kwasu foliowego w przeważającej większości dotyczą także młodych dziewcząt, będących respondentkami drugiej grupy badanej. Jednym z głównych powodów niestosowania rekomendowanej suplementacji w obu grupach jest znaczny deficyt wiedzy w poruszanej tematyce. Przewidywany niski poziom edukacji zdrowotnej w zakresie profilaktyki około ciąży, potwierdziły wyniki przeprowadzonych badań ankietowych.

Kolejnym celem pracy było prześledzenie dotychczas przeprowadzanych programów profilaktycznych, dotyczących prewencji wad rozwojowych płodu i próba oceny ich skuteczności. Prowadzone przez inne podmioty na przestrzeni lat badania

poziomu wiedzy dotyczące znaczenia kwasu foliowego w profilaktyce pierwotnej wad cewy nerwowej, wykazują nieznaczną tendencję wzrostową, jednak wciąż bez oczekiwanego skutku w postaci zwiększenia suplementacji kwasu foliowego przez młode kobiety. Dostrzegając konieczność dalszej nieustannej kontynuacji działań edukacyjnych i prewencyjnych w tym zakresie, podjęto szereg inicjatyw promujących zdrowie, ukierunkowanych na profilaktykę około ciąży i promocję kwasu foliowego. Od propozycji ogólnokrajowych, szerzenia edukacji zdrowotnej w szkołach, nie popartej ostatecznie przez odpowiedzialne za szkolnictwo i zdrowie urzędy ministerialne po lokalne działania, skutecznie realizowane w porozumieniu z miejscowymi władzami z koncepcją ich dalszej kontynuacji. Obok tematycznych prelekcji, wygłaszanych w środowisku wiejskim, wśród mieszkańców gminy rozpowszechniano foldery promujące kwas foliowy oraz aktywnie włączono się w bieżącą działalność gminnej sekcji odpowiedzialnej za promocję zdrowia w obrębie sołectw należących do gminy. Jedną z poddanych propozycji jest wdrożenie systematycznych badań na oznaczanie poziomu kwasu foliowego w surowicy krwi wszystkim kobietom w wieku prokreacyjnym, mieszkającym na terenie gminy. Badanie to regularnie zlecane i nadzorowane przez lekarza ginekologa może być jednym z istotnych etapów przygotowania organizmu kobiety do świadomego i zdrowego macierzyństwa. W razie stwierdzenia niedoborów kwasu foliowego, potwierdzona zasadność jego suplementacji przez potencjalną przyszłą matkę i pozwole indywidualnie ustalić zalecaną dawkę. Utrzymanie stałego odpowiednio wysokiego poziomu kwasu foliowego w surowicy krwi kobiety, ma szansę zminimalizować ryzyko wystąpienia wad pierwotnych cewy nerwowej, co potwierdzają liczne badania, przeprowadzane na świecie.